

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
ANTHONY ELLUL**

Seduta tas-27 ta' Jannar, 2014

Citazzjoni Numru. 1099/2006

**Dottor Michele Martone f'ismu proprju u bhala
prokuratur specjali tal-assenti Massimiliano Martone
fil-kwalita' taghhom tal-majority shareholders tas-
socjeta Malta & Europe Hotels Limited**

Vs

- (1) Raymond Gatt f'isem u in rapprezentanza tad-
ditta Gatt, Galea & Co fil-kwalita pretiza taghha ta'
Kontrollur tas-socjeta Malta and Europe Hotels
Limited u b'nota tat-28 ta' Frar 2012 MGI Malta
assumiet l-atti bhala Kontrollur tal-istess kumpannija.**
- (2) L-Awtorita' ghas-Servizzi Finanzjarji ta' Malta;**

Permezz ta' rikors gurantat prezentat fis-7 ta' Dicembru 2006, l-atturi talbu lill-qorti sabiex:

i. Tghid illi l-hatra tad-Ditta konvenuta mill-Awtorità konvenuta bħala kontrollur tas-Socjetà ma tiswiex u ma ghandha ebda effett fil-liġi ghax kontrollur jista' jkun biss persuna fizika u, f'kull kaz, id-Ditta konvenuta ma tistax titqies persuna legali jew korp guridiku;

ii. jekk ma tilqax l-ewwel talba, jew sussidjarjament, tghid illi l-hatra ta' kontrollur hija abuziva u bi ksur tal-liġi ghax ma ghadhiex aktar meħtieġa wara li b'att pubbliku tal-4 ta' Diċembru 1998 is-Socjetà hallset kull dejn li kellha mas-socjeta *Bank of Industry, Commerce and Agriculture Limited* ["*BICAL*"] u mas-socjetajiet assocjati;

iii. jekk ma tilqax l-ewwel zewg talbiet, jew sussidjarjament, tghid illi l-hatra ta' kontrollur ma ghadhiex aktar meħtieġa wara l-hatra tal-Avukat Robert Tufigno bħala stralcjarju billi l-hatra ta' stralcjarju zzomm lid-Ditta konvenuta milli tkun u tagħmilha ta' kontrollur tas-Socjetà, kif igħid u jrid l-art. 29(4) tal-Att dwar il-Kummerc Bankarju [Kap. 371]; u

iv. bħala konsegwenza ta' dawn id-dikjarazzjonijiet, jew ta' dawk fosthom illi jinghataw, tordna lill-Awtorità konvenuta sabiex minnufih thassar il-mandat mogħti lid-Ditta konvenuta.

Il-kawza titratta dwar il-posizzjoni ta' Gatt, Galea & Co (illum MGI Malta) bhala kontrollur tal-Malta & Europe Hotels Limited. Kumpannija li fil-11 ta' Settembru 1974 kienet tpoggiet taht kontroll fuq ordni tal-Ministru tal-Finanzi, wara li b'ordni tal-25 ta' Novembru 1972 il-Bank of Industry, Commerce and Agriculture Limited (BICAL) kien tpogga taht kontroll skond il-provvediment tal-Att dwar il-Kummerc Bankarju tal-1970. L-atturi talbu lill-qorti sabiex:-

Permezz ta' sentenza preliminari tal-15 ta' Gunju 2010 (fol. 58), gew decizi l-ewwel zewg eccezzjonijiet ta' Gatt, Galea & Co. Permezz ta' sentenza tat-30 ta' Gunju 2011

Kopja Informali ta' Sentenza

(fol. 88) giet deciza r-raba' eccezzjoni tad-ditta konvenuta u l-ewwel eccezzjoni tal-awtorita konvenuta.

Ghal dak li jirrigwarda l-eccezzjonijiet li nghataw mid-ditta konvenuta, baqa' x'jinhata decizjoni fuq (fol. 40):-

- i. it-tielet eccezzjoni li biha qeghda ssostni li l-gudizzju m'huwix integru ghaliex l-awtoritajiet governattivi kellhom ikunu parti fil-kawza.
- ii. il-hames eccezzjoni li titratta l-meritu. Id-ditta konvenuta ssostni li m'hemmx htiega li l-kontrollur tkun persuna fizika diment li ghandha personalita' guridika. Inltre ma kien hemm l-ebda ftehim li ma jigix nominat kontrollur, u anzi l-ftehim jipprevedi l-hatra ta' kontrollur. Id-dritt ghan-nomina ta' kontrollur hi fid-diskrezzjoni tal-awtorita kompetenti u ma tistax tigi kuntrattwalment rinunzjata. Ladarba socjeta tkun regolarment ittiehdet taht kontroll ikun hemm bzonn li tigi stralcjata fl-interess tal-protezzjoni tal-kredituri u socji kollha tal-istess socjeta sabiex dawn ma jigux imqarrqin.

L-awtorita konvenuta wiegbet (fol. 44):-

1. It-talbiet tal-atturi huma preskritti skond l-Artikolu 469(a) tal-Kap. 12.
2. It-talbiet tal-atturi huma nfondati ghaliex dawn kellhom jigu ndirizzati fir-rigward tal-ordni mahruga tramite liema Malta & Europe Hotels Limited giet u baqghet dikjarata bhala *controlled asset* taht il-provvedimenti tal-Kap. 371 u Kap. 383.
3. It-talbiet huma nfondati fil-fatt u fid-dritt ghaliex:
 - (a) Skond l-Att dwar l-Interpretazzjoni, persuna tinkludi kull korp ta' persuni, sew jekk dan ghandu personalita' guridika u sew jekk le;
 - (b) Kap. 383 ghandu jigi nterpretat fis-sens li l-hatra ta' kontrollur ghandha titqies indipendentement minn kull kariga ta' xi ufficjal iehor f'kumpannija li qeghda taht il-kontroll tal-kontrollur.
 - (c) Il-kuntratt pubbliku tal-1998 ma teskluxi hatra ta' kontrollur jew li l-kontrollur kellu jirrinunzja ghall-kariga

tieghu. Tant li l-istess klawzola tirreferi ghal 'order for the liquidation' taht il-Kap. 383.

(d) In-nomina u inkarigu ta' kontrollur ghadu necessarju u mehtieg fil-kuntest tal-Kap. 383.

(e) In-nomina ta' stralcarju, f'dan il-kaz Dr Robert Tufigno, bl-ebda mod ma teskludi l-hatra ta' Kontrollur taht il-Kap. 383 tal-Ligijiet ta' Malta. Il-hatra ta' stralcarju m'hijiex raguni sufficjenti sabiex tigi revokata l-kariga ta' Kontrollur.

Konsiderazzjonijiet.

Permezz tat-tielet eccezzjoni d-ditta konvenuta ssostni li l-gudizzju m'huwix integru ghaliex l-awtoritajiet governattivi kellhom ikunu parti ghal dan il-gudizzju. Il-qorti ma tarax htiega ta' dan gialadarba kienet l-awtorita konvenuta li hatret lil Gatt, Galea & Co bhala kontrollur ta' Malta & Europe Hotels Limited, u baqghet iggedded l-inkarigu. Ghalhekk din l-eccezzjoni ser tigi michuda.

B'riferenza ghat-tieni eccezzjoni, mir-rikors guramentat hu evidenti li l-kontestazzjoni tal-atturi m'hijiex li Malta & Europes Hotels Limited hi kkunsidrata bhala attiv kontrollat.

Kif inghad fis-sentenza preliminari tat-30 ta' Gunju 2011 (fol. 88), il-meritu tal-kawza jitratta kontestazzjoni tal-hatra ta' Gatt, Galea & Co (illum MGI Malta) bhala kontrollur ta' Malta & Europe Hotels Limited, ghas-segwentijiet:-

- "i. ghax ma hijjex persuna fizika;*
- ii. ghax ma ghadx hemm htiega ta' kontrollur wara li s-socjeta hallset kull dejn li kellha mas-socjeta BICAL u s-socjetajiet assocjati maghha; u*
- iii. ghax ma hemmx htiega ta' kontrollur ukoll ghax inhatar stalcarju."*

Mill-atti jirrizulta li:-

- i. Fil-25 ta' Novembru 1972 il-Ministru tal-Finanzi appunta lil Earland, General Manager tal-Bank Centrali,

bhala kontrollur tal-bank of Industry, Commerce and Agriculture Limited (fol. 173).

ii. Fit-28 ta' Novembru 1972 inhatar l-avukat Dr Carmelo Mifsud Bonnici fil-kariga ta' kontrollur tal-BICAL (fol. 174).

iii. Fil-11 ta' Settembru 1974 il-Ministru tal-Finanzi poggja l-Malta and Europe Hotels Limited taht kontroll. Fl-ordni jinghad li l-kontrollur Dr Mifsud Bonnici: *“shall have all the powers, functions and duties of the said Malta and Europe Hotels Limited whether exercisable by the company in genral meeting or by the board of directors or by any other person, including the legal and judicial representation of the company, and that any such powers, functions or duties shall be exercisable by and vest in the said Dr Carmelo Mifsud Bonnici to the exclusion of any other person.*

I further direct that the said Dr Carmelo Mifsud Bonnici shall realize the assets of the Malta and Europe Hotels Limited and shall keep the funds so realized in such profitable manner as may be appropriate in the circumstances with a view to eventual payment or distribution of those funds according to law.” (fol. 175).

iv. Fil-5 ta' Novembru 1985 gie ppubblikat avviz fejn inghad li *ai termini* tal-Artikolu 18 tal-Att dwar il-Kummerc Bankarju, Emanuel Bonello kien inhatar bhala kontrollur ta' diversi kumpanniji, fosthom dik meritu tal-kawza (fol. 176).

v. Fid-19 ta' Novembru 1999 Malta and Europe Hotels giet xjolta (fol. 177).

Jirrizulta li l-hatra li l-atturi qeghdin jikkontestaw saret fil-31 ta' Jannar 2003 (fol. 24) meta l-Awtorita ghas-Servizzi Finanzjarji ta' Malta hatret lil Gatt, Galea and Co bhala Kontrollur tal-kumpannija Malta & Europe Hotels Limited u kumpanniji ohra.

Malta and Europe Hotels Ltd kienet is-sid tal-lukanda Grand Hotel Excelsior li nbieghet b'att tat-30 ta' Settembru 1991. Permezz ta' kuntratt pubblikat min-nutar Dr Romina Bartolo Buontemp fl-4 ta' Dicembru 1998 (fol. 26), il-Kontrollur tal-Bical u kumpanniji ohra assocjati dahal fi ftehim ma' Dr Antoine Fiott bhala kontrollur specjali tal-

Kopja Informali ta' Sentenza

Malta and Europe Hotels Limited u mal-atturi. Ftehim li wassal sabiex jigu determinati x'kienu l-ammonti dovuti minn Malta and Europe Hotels Limited lil Bical u l-kumpanniji assocjati li ssemew fl-istess kuntratt (ara klawzola 2). Fil-kuntratt jinghad ukoll li:-

“Upon the signing of this deed, the First Party with the approval of the Special Controller of the Malta and Europe Hotels Limited and the Third Party shall advise the Competent Authority to make an order for the liquidation of the Malta and Europe Hotels Limited in terms of the controlled companies (Procedure for Liquidation) Act 1995, The Banking Act and other relevant laws and to appoint a person ad hoc as Controller to carry into effect such order of liquidation, and the final distribution to the shareholders of the Malta and Europe Hotels Limited.”.

Jirrizulta li b'ittra datata 19 ta' Novembru 1999 (fol. 33), il-Bank Centrali ta' Malta gharraf lill-avukat Dr Michael Frendo li kien qieghed jigi nominat bhala stralcarju tal-kumpannija Malta and Europe Hotels Limited, bil-ghan li eventwalment il-gid tal-kumpannija jitqassam skond il-ligi. Sussegwentement b'effett mit-23 ta' Marzu 2004 l-avukat Dr Robert Tufigno gie nominat bhala stralcarju minflok l-avukat Frendo (fol. 35). F'avviz pubblikat fil-Gazzetta tal-Gvern tal-1 ta' Ottubru 2004 (fol. 36) l-Awtorita konvenuta ddikjarat:-

“It is hereby notified for the general information that Dr Michael Frendo, LL.D, has resigned from his position as Liquidator for Malta and Europe Hotels Ltd with effect from 23rd March, 2004 and Dr Robert Tufigno, LL.D, has been appointed in his stead as from th same date.”.

Il-qorti tosserva:-

i. L-ewwel ilment tal-atturi huwa li l-Kontrollur m'huwiex persuna fizika. L-Att dwar il-Kumpanniji Kontrollati (Procedura ta' Stralc) [Kap. 383] jipprovdi li *“Kontrollur tfisser persuna mahtura.....”*. Il-ligi ma tghidx li l-persuna trid tkun persuna fizika. Il-qorti taqbel mat-tezi

tal-konvenuti li japplika l-Artikolu 4 tal-Att dwar l-Interpretazzjoni (Kap. 249) li jipprovdi:-

“4. F’dan l-Att u f’kull Att iehor mgħoddi qabel jew wara lbidu fis-sehh ta’ dan l-Att, kemm il-darba ma jkunx jidher hsieb kuntrarju....

*(d) l-espressjoni “persuna” tinkludi korp jew għaqda ohra ta’ persuni sew jekk dak il-korp jew dik l-għaqda jkunu persuna guridika, skond id-disposizzjonijiet tat-Tieni Skeda tal-Kodici Civili, **sew jekk le.**” (enfazi tal-qorti)¹.*

Għalhekk it-tezi tal-atturi li l-kontrollur irid ikun persuna fizika hi għal kollox mingħajr bazi. L-istess għat-tezi li trid tkun persuna guridika taht id-disposizzjonijiet tat-Tieni Skeda tal-Kodici Civili². Ir-riferenza li għamli l-atturi għad-definizzjoni ta’ Kontrollur fl-Att dwar il-Kummerc Bankarju (Kap. 371) u l-Artikolu 29 tal-istess Att ma jibdilx il-fehma tal-qorti. L-applikazzjoni tad-definizzjoni tal-kelma “persuna” kif mogħtija fl-Artikolu 4 tal-Att dwar l-Interpretazzjoni għandha tkun ir-regola u mhux l-eccezzjoni. Għall-qorti m’hemm xejn fil-Kap. 383 li jwassalha sabiex tikkonkludi li l-legislatur kellu l-intenzjoni li l-persuna li tinhatar bhala Kontrollur trid tkun persuna fizika jew guridika mwaqqfa skond id-disposizzjonijiet tal-Kodici Civili. Raymond Gatt spjega li Gatt, Galea & Co u l-lum MGI Malta huma soċjeta civili. Fatt li ma giex kontestat. Fis-sentenza **Anthony Bugeja vs Carmelo Agius et** deciza mill-Qorti tal-Appell fl-4 ta’ Ottubru 1991, ingħad li f’Malta:

¹ Qabel l-emenda li saret fl-2007, l-espressjoni persuna kienet “*tinkludi għaqda jew korp iehor ta’ persuni, sew jekk dik l-għaqda jew dak il-korp ikunu **persuna guridika jew jekk le.***”

² F’sentenza li nġatat mill-Qorti tal-Appell fis-16 ta’ Dicembru 1991 fil-kawza **E. Avallone vs A. Delia proprio et nomine**, gie osservat: “*Il-persuni fizici li jiftehmu u jagħmlu skrittura privata jew att pubbliku biex jiffurmaw soċjeta civili, cioe’ mhux kummercjali, johlqu persuna guridika distinata u separata mill-istess persuni li jikkomponuha, kif jidher car mid-disposizzjonijiet tal-Kodici Civili – mill-artikolu 1644 sa l-artikolu 1688. Minn dawn is-soċjetajiet hawn numru konsiderevoli bhal ma huma dawk tal-Kazini tal-Banda fid-diversi bliet u rhula, kazini tal-isport, speċjalment tal-futbol, soċjetajiet politici kostitwiti f’partiti u simili. Dawn kollha għandhom personalita’ guridika separata u distinta mill-membri tagħhom.*”

"[...] kull forma ta' assocjazzjoni maghmula a bazi ta' kuntratt socjali, sakemm il-finalitajiet ta' dak il-kuntratt ma jkunx impossibbli, projbiti mil-ligi, kontra l-morali jew l-ordni pubbliku, hija nvestita b'personalita' guridika.....".

Konkluzjoni li l-qorti waslet ghalha billi riferiet ghall-Artikolu 207 tal-Kodici ta' Organizazzjoni u Procedura Civili fejn kien jinghad li atti gudizzjarji jistghu jigu pprezentati:

*"1. Dalla parte stessa che compare a nome proprio.... Socio o rappresentante di una casa o di una societa' commerciale, agente od incaricato di **qualunque altra societa' riconosciuta o permessa dalla legge.**"*

Il-qorti esprimiet il-fehma li dan il-provvediment jikkonferma li l-ligi ma kenitx tirrikonoxxi biss drittijiet lis-socjetajiet rikonoxxuti, izda wkoll lil dawk maghmula a bazi ta' kuntratt socjali. Il-qorti kompliet tghid:

"Fid-dritt taghna d-distinzjoni bejn assocjazzjonijiet incorporated u unincorporated li hemm fid-dritt ingliz ma tezistix; kull assocjazzjoni ghandha u hija korp, cjoe' ghandha dak il-gisem guridiku illi d-dritt jirrikonoxxi, u li jaghmel tajjeb ghan-nuqqas ta' gisem fiziku li minn natura taghha kull assocjazzjoni, din il-forma esistenza, ma jstax altrimenti jkollha."

Ghaldaqstant l-ewwel talba ser tigi michuda.

ii. It-tieni ilment tal-atturi hu li n-nomina ta' kontrollur hi ghal kollox abbuza ghalieq il-kariga ta' kontrollur m'hijex aktar mehtiega fid-dawl ta' dak li jiddisponi l-att pubbliku tal-4 ta' Dicembru 1998 li bih il-kumpannija hallset id-dejn ghas-saldu li kellha mal-BICAL u kumpanniji assocjati. Il-qorti tibda billi tosserva li l-atturi m'humieq jikkontestaw jekk kenitx legali l-ordni tal-Ministru tal-Finanzi (tal-11 ta' Settembru 1974) li biha Malta and Europe Hotels Limited tpoggiet taht kontroll. L-atturi qeghdin jikkontestaw in-nomina ta' Gatt, Galea & Co li saret fil-31 ta' Jannar 2003

u li bih dik id-ditta giet nominata bhala Kontrollur tal-imsemmija kumpannija u l-inkarigu taghha baqa' jigi mgedded minn zmien ghall-iehor sakemm giet amalgamata fid-ditta MGI Malta. F'dan ir-rigward il-qorti tosserva li:-

- Fil-kuntratt tal-4 ta' Dicembru 1998 il-Gvern, l-Awtorita konvenuta u l-Bank Centrali, ma kienux parti.
- Fil-kuntratt ma jinghadx li l-Malta and Europe Hotels Limited qeghda thallas ghas-saldu d-dejn li ghandha mal-BICAL. Dak il-kuntratt serva biex jigi identifikat x'kien id-dejn ta' Malta and Europe Hotels Limited mal-BICAL u l-kumpanniji assocjati li jissemmew f'dak l-istess att. Tant il-kuntratt ma kienx qieghed jipprovdi ghall-estinzjoni tal-obbligazzjoni bil-hlas, li fil-kuntratt jinghad li kellu jibqa' jiddekorri l-imghax bir-rata ta' 5.5% (fol. 27).
- Skond l-Att dwar il-Kumpanniji Kontrollati (Procedura ta' Stralc) [Kap. 383]³, l-istralc ghandu jsir minn Kontrollur (Artikolu 4).

Skond l-Att dwar il-Kummerc Bankarju, kontrollur jinhatar biex jiehu:

"l-kontroll tal-kummerc tal-bank u jew li tkompli tmexxi dak il-kummerc jew li taghmel dik il-funzjoni l-ohra jew il-funzjonijiet l-ohra dwar dak il-kummerc, jew parti minnu, kif jordna l-Ministru." (Artikolu 18(d) tal-Kap. 215⁴).

Wiehed jista' jargumenta li m'hemmx bzonn ta' kontrollur ta' kumpannija li tigi xolta, peress li ma jibqax isir negozju. Oggettivament wiehed jista' jsostni li kien hemm kunflitt ta' interess bejn ir-rwol ta' Kontrollur tal-BICAL u dak ta' Kontrollur tal-Malta and Europe Hotels Limited fil-persuna ta' Emanuel Bonello, meta tqies li dawn iz-zewg entitajiet guridici ghandhom interessi differenti. Minn dak li fehemet il-qorti, l-unika konnessjoni bejn dawn iz-zewg persuni guridici kienet li l-BICAL kien kreditur tal-Malta and Europe Hotels Limited. Mill-Att dwar il-Kontroll tal-

³ Att XVII tal-1995. Att li kien fis-sehh meta fl-4 ta' Dicembru 1998 kien publikat il-kuntratt in kwistjoni.

⁴ Din il-ligi giet abrogata u minflok gie ntrodott il-Kap. 371 li fih disposizzjoni identika (Artikolu 29).

Kumpanniji (Procedura ta' Stralc) [Kap. 383] hu evidenti li meta ssir ordni ta' stralc, hu l-kontrollur li ghandu jwettaq il-process ta' stralc. Il-Kontrollur, skond il-Kap. 383, huwa l-persuna *“mahtura mill-Ministru skond l-artikolu 18 tal-Att dwar il-Kummerc Bankarju (illum m'ghadux fis-sehh), jew mill-awtorita' kompetenti skont l-artikolu 29 tal-Att dwar il-Kummerc Bankarju.”*. Ghalkemm l-Att dwar il-Kummerc Bankarju (Kap. 215) kien jipprovdi li l-Ministru tal-Finanzi jista' jinnomina kontrollur u wkoll *“jinnomina persuna biex taghmilha ta' stralcarju ghall-likwidazzjoni ta' l-affarijiet tal-bank”*, poter li l-awtorita' kompetenti ghad ghandha fil-ligi attwali (Kap. 371), bl-introduzzjoni tal-Kap. 383 (Att XVII tal-1995) hu evidenti li l-istralc ghandu jsir mill-Kontrollur innifsu u mhux ikollok sitwazzjoni fejn persuna tkun kontrollur u persuna ohra tinhatar bhala stralcarju. Ghall-qorti hu evidenti li meta gie ffirmat il-kuntratt tal-4 ta' Dicembru 1998, l-intenzjoni tal-firmatarji kien li wara dakinhar tigi appuntata persuna bhala Kontrollur sabiex taqdi d-dmirijiet taghha *ai termini* tal-Att dwar il-Kumpanniji Kontrollati (Procedura ta' Stralc) [Kap. 383]. Hi l-fehma tal-qorti li hekk biss tista' tinftiehem klawzola sitta (6) tal-kuntratt. Hekk ukoll fi klawzola 4 tal-kuntratt jinghad: *“The First Party shall make available all documentation and information in his possession relative to this claim, to the Malta and Europe Hotels Limited and the Controller therefo who shall be appointed in terms of Clause six (6) hereof.”* (fol. 28). Ghalhekk il-firmatarji tal-kuntratt ma kienux qeghdin jipprospettaw li Emanuel Bonello, il-Kontrollur tal-BICAL, jibqa' wkoll kontrollur tal-Malta and Europe Hotels Limited. Madankollu fil-fehma tal-qorti t-tieni talba tar-rikors guramentat tfalli ghaliex hi bazata fuq dak li gie pattwit fil-kuntratt tal-4 ta' Dicembru 1998, li ma jorbotx lill-Bank Centrali u s-successur tieghu (l-Awtorita' konvenuta) peress li ma kienux parti ghal dak il-kuntratt.

iii. L-ahhar ilment hu li fid-dawl tal-hatra ta' Dr Robert Tufigno, m'hemmx iktar htiega ta' kontrollur tal-Malta and Europe Hotels Limited. Kif diga' nghad, Kap. 383 qieghead jikkontempla s-sitwazzjoni fejn l-istralc u dak kollu li hemm bzonn isir f'dan il-process, isir minn persuna wahda, il-

Kontrollur. Rajna kif l-avukat Dr Tufigno ha post l-avukat Dr Frendo.

Jibda biex jinghad li permezz ta' ittra li l-Bank Centrali baghat lill-avukat Dr Michael Frendo, datata **19 ta' Novembru 1999** (fol. 178), infurmah:-

*“The Central Bank, acting under the powers granted to it by the Banking Act 1994, in particular section 29 and 37(2) thereof, and by the Controlled Companies (Procedure for Liquidation) Act 1995, is hereby extending and subjecting the winding up and liquidation order as aforesaid to the provisions of the Controlled Companies Act and is hereby directing you to assume the functions of liquidating and winding up the affairs of the Company with a view to eventual distribution of the Company’s assets according to law. **You are also directed to carry out all the functions and duties arising under the said Acts in the execution of your liquidation and winding up operations.**”*. Fil-fatt jirrizulta li dakinhar stess il-kumpanija giet xolta. Stralc ta' kumpanija kontrollata jrid isir fit-termini ta' dik il-ligi, li tipprovdi li l-istralc isir minn Kontrollur⁵. Fl-ittra jinghad li fost id-dmirijiet li kellu Dr Frendo, kien hemm:

*“Publication of a notice in the Government Gazette calling upon the creditors of the Company to make any claims they may have against the Company within three months from the date of such notice (**Section 4 of the Controlled Companies Act**).”* (enfazi tal-qorti).

U

“Drawing up a scheme of distribution of the assets of the Company prior to eventual winding up and striking off (Sections 5, 14 and 15 of the Controlled Companies Act).”.

⁵ Skond l-Artikolu 5(1): *“Il-Kontrollur jghaddi biex jiddeciedi dwar il-pretensjonijiet u oggezzjonijiet li jsirulu, biex jaghlaq u jaghmel stralc ta' kull attiv kontrollat, li jahtar awditur indipendenti sabiex jaghmel il-verifika tal-kontijiet tieghu, u sabiex jiformula skema ta' distribuzzjoni u jaghmel rapport dwarha lill-Ministru.”*

Kliem li ghall-qorti jista' jfisser biss li Dr Frendo kellu jaqdi dmirijiet li l-ligi tassinja lill-Kontrollur, ghalkemm ma tissemmix espressament il-kelma kontrollur fil-konfront tieghu u l-kontendenti jirreferu ghalih bhala stralcarju. Bl-ordni tal-Bank Centrali ma jidhirx li twettaq dak li jinghad fi klawzola 6 tal-kuntratt tal-4 ta' Dicembru 1998. Fil-fatt mill-ittra ma jidhirx li l-intenzjoni tal-Bank Centrali kienet li l-Kontrollur Emanuel Bonello jitnehha mill-kariga ta' Kontrollur. Tant hu hekk li fl-ahhar parti tal-ittra mibghuta lil Dr Frendo jinghad: ***“Copies of any notices or reports concluded in the execution of your functions are to be forwarded to Mr Emanuel A. Bonello, as Controller of the Company.....”***. Ghalhekk hu evidenti li Emanuel A. Bonello kellu jibqa' kontrollur ukoll. Jibqa' pero' fatt li l-avukat Frendo inghata dmirijiet li skond l-Att dwar Kumpanniji Kontrollati (Procedura ta' Stralc) [Kap. 383] ghandhom jitwettqu minn kontrollur, u hu f'dan is-sens li l-qorti qeghda tikkonkludi li hu wkoll inhatar bhala kontrollur. Fil-fatt fl-ittra ta' hatra, jinghad ukoll: ***“You are also directed to carry out all the functions and duties arising under the said Acts in the execution of your liquidation and winding up operations.”*** Fil-fehma tal-qorti bl-ordni tad-19 ta' Novembru 1999 (fol. 33) il-Bank Centrali hatar, ghalkemm fl-ittra ta' hatra ma tissemmix il-kelma kontrollur, kontrollur sabiex jaghmel l-istralc tal-kumpannija. B'applikazzjoni tal-provvedimenti tal-Kap. 383 stralc ta' kumpannija bhal Malta & Europe Hotels Limited jista' jsir **biss** minn kontrollur, u hadd iehor.

Sfortunatament dak li deher li kien facli gie kkumplikat bla bzon. L-ghazla tal-persuna li ghandha taqdi l-inkarigu ta' kontrollur hi mhollija fid-diskrezzjoni tal-awtorita kompetenti. L-ghazla tal-Bank Centrali kellha tkun jew li Emanuel Bonello bhala kontrollur ighaddi biex iwettaq dak kontemplat fil-Kap. 383 jew tinhatar persuna ohra bhala kontrollur minflok Bonello. Minflok il-Bank Centrali spicca b'zewg kontrolluri meta mill-Kap. 383 ma jidhirx li dan huwa possibbli. Dan apparti li l-presenza tal-kontrollur tal-BICAL hi barra minn lokha meta hu evidenti li l-interess principali tieghu hu dak li jissalvagwardja l-interess tal-BICAL u finalment tad-depozitanti. Fil-fatt l-avukat Dr

Andre Camilleri, Direttur Generali tal-Awtorita' ghas-Servizzi Finanzjarji ta' Malta, xehed: *"L-interess illi jkollna kontrollur fil-Malta and Europe kien biex jigi zgurat illi din il-kumpannija taghti lil BICAL dak li kien dovut u viceversa."* (fol.204). Fil-fatt fir-rapport imhejji mill-kontrollur Gatt, Galea & Co (17 ta' Awissu 2006) u publikat fil-Gazzetta tal-Gvern, li gie ppubblikat skond l-Artikolu 5(1) ta' l-Att dwar Kumpanniji Kontrollati (Kap. 382), jinghad li l-BICAL ghad ghandu pretensjonijiet fil-konfront tal-Malta & Europe Hotels Limited u jinghad: *"[...] il-kontrollur qieghed jistabilixxi s-somma ta' hames mitt elf lira Maltija (Lm500,000) biex jaghmlu tajjeb ghall-pretensjonijiet fuq imsemmija."* L-interessi tal-BICAL u Malta & Europe Hotels Limited m'humieq l-istess, u hi l-fehma tal-qorti li l-prudenza kienet titlob li ghallinqas max-xoljiment tal-Malta & Europe Hotels Limited il-kontrollur tal-BICAL ma jibqaghalu l-ebda involviment dirett bhala kontrollur fir-rigward tal-Malta & Europe Hotels Limited. Wara kollox il-hatra tal-ewwel kontrollur ta' din il-kumpannija kienet sabieq: *"[...] shall realize the assets of the Malta and Europe Hotels Limited and shall keep the funds so realized in such profitable manner as may be appropriate in the circumstances with a view to eventual payment or distribution of those funds according to law."* (enfazi tal-qorti, fol. 175). Inkarigu li twettaq meta nbieghet il-lukanda Grand Hotel Excelsior b'kuntratt publikat fit-30 ta' Settembru 1991.

L-Awtorita ghas-Servizzi Finanzjarji ta' Malta, b'ittra datata 31 ta' Jannar 2003, infurmat lid-ditta Gatt, Galea & Co li kienet inhatret bhala Kontrollur ta' diversi kumpanniji, fosthom Malta and Europe Hotels Limited⁶. Hawn ukoll il-qorti tara anomalija fil-hatra ta' din id-ditta bhala kontrollur meta kien hemm diga' Dr Frendo li qieghed jaqdi l-inkarigu li jistralcja l-kumpannija skond il-provvedimenti tal-Kap.383. Fin-nota ta' sottomissjonijiet l-Awtorita' qalet li l-ahwa Pace ghad ghandhom pretensjonijiet kontra l-kumpannija, materja li hi pendenti quddiem il-Qorti tal-Appell; *"hemm possibilita' li ammonti li l-ahwa Pace*

⁶ B'ittra datata 20 ta' Frar 2012 l-Awtorita konvenuta kkonfermat lil Raymond Gatt ta' MGI Malta, ditta ohra ta' awdituri, li l-Kontrollur tal-BICAL kienet MGI Malta wara li Gatt, Galea & Co giet amalgamata f'MGI Malta (fol. 129).

jistghu eventwalment jirkupraw skond l-ezitu ta' dan l-appell ikunu jistghu sussegwentement jigu rkuprati minghand l-ahwa Pace mill-BICAL. Huwa ghalhekk purdenti u necessarju li f'dawn ic-cirkostanzi l-Kontrollur jithalla jkompli bl-operat tieghu sakemm jigu distribwiti l-assi kollha sabiex jigi zgurat li kullhadd jiehu dak li hu dovut lilu.” (fol. 226). Fil-fehma tal-qorti m'hemm xejn li ma jistax isir mill-avukat Dr Robert Tufigno, li ha post l-avukat Michael Frendo.

Ma jidhirx li l-Att dwar Kumpanniji Kontrollati (Procedura ta' Stralc) jikkontempla l-possibilita' li jkollok tnejn min-nies qeghdin jaqdu dmirijiet ta' kontrollur. Fis-sentenza preliminari tat-30 ta' Gunju 2011, il-qorti kkonkludiet:

“10. Din il-kawza izda hija mahsuba biex tikkontesta l-kontinwazzjoni fil-hatra ta' kontrollur – mhux fatt ta' darba, bhala ma hija l-hatra fiha nfisha, izda fatt kontinwat li jkollu l-effetti tieghu tul iz-zmien kollu li l-kontrollur idum fil-hatra u jkompli jwettaq id-dmirijiet u s-setghat tieghu.”.

Meqjusa l-konsiderazzjonijiet li saru hawn fuq, jidher li l-kontinwazzjoni fil-hatra ta' kontrollur ta' Gatt, Galea & Co u Illum MGI Malta hi *ultra vires* gialadarba l-kumpannija Malta & Europe Hotels Limited giet xolta u l-istralc qieghed isir minn Dr Robert Tufigno li ghal finijiet u effetti kollha tal-ligi ghandha jitqies bhala kontrollur tal-kumpannija gialadarba l-ligi tikkontempla li l-istralc isir minn kontrollur. Skond il-provvedimenti tal-Kap. 383 l-awtorita konvenuta m'ghandix il-poter li zzomm persuna ohra bhala kontrollur tal-kumpannija u ghalhekk iz-zamma fil-hatra ta' MGI Malta bhala kontrollur qieghed isehh minghajr ma tippermetti l-ligi (Artikolu 469(A)(b)(1) tal-Kap. 12).

Ghal dawn il-motivi l-qorti tiddeciedi l-kawza billi:-

- 1. Tichad it-tielet eccezzjoni tad-ditta konvenuta bl-ispejjez kontra taghha.**
- 2. Tichad l-ewwel talba, spejjez a karigu tal-atturi.**
- 3. Tichad it-tieni talba, spejjez a karigu tal-atturi.**

4. Tiddikjara li ladarba l-hatra ta' Dr Robert Tufigno ghandha tinftiehem bhala hatra ta' kontrollur tal-Malta & Europe Hotels Limited u l-Att dwar Kumpanniji Kontrollati (Procedura ta' Stralc) [Kap. 383] tal-Ligijiet ta' Malta m'huwix jikkontempla sitwazzjoni fejn jista' jkollok zewg persuni bhala kontrolluri ta' kumpannija li qeghda tigi stralcata taht il-Kap. 383, id-ditta Gatt, Galea & Co, illum MGI Malta, ma tistax tagixxi bhala kontrollur ta' Malta & Europe Hotels Limited.

5. Thassar l-inkarigu li ghandha MGI Malta bhala kontrollur ta' Malta & Europe Hotels Limited.

Salv ghal dak li diga' nghad, l-ispejjez huma a karigu tal-Awtorita' ghas-Servizzi Finanzjarji ta' Malta.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----